

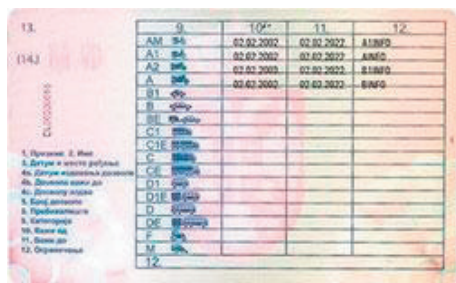
9. ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ

9.1 ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ

Возачка дозвола је документ који се издаје возачу на основу поднетог захтева и прилога који су прописани за ону категорију за коју се захтев подноси.

Значај овог документа је у брзом и директном идентификовању лица која се седи за управљачем возила да би управљало тим возилом.

Када управља моторним возилом, односно скупом возила, возач мора имати код себе возачку дозволу, односно пробну дозволу и дужан је да на захтев овлашћеног лица дозволу дâ на увид.

Возачка дозвола за управљање моторним возилима издаје се на рок од 10 година, а лицима старијим од 65 година живота на рок важења до највише пет година, према налазу и мишљењу датом у уверењу о здравственој способности.

9.2 ПРАВО НА УПРАВЉАЊЕ ВОЗИЛОМ У САОБРАЋАЈУ НА ПУТУ

9.2.1 УСЛОВИ ЗА УПРАВЉАЊЕ ВОЗИЛОМ

(питања: Возачи од 18. до 22.)

У нашој земљи моторним возилом, односно скупом возила, може самостално да управља возач који испуњава прописане услове и има возачку дозволу за ту категорију возила.

Осим наших држављана, на територији наше земље може управљати возилом:

- држављанин ЕУ на основу важеће возачке дозволе ЕУ;
- странац који привремено борави у Републици Србији на основу стране важеће возачке дозволе (услов реципроцитета);
- странац коме је одобрено стално настањење у Србији и чланови међународних представништава и мисија на основу стране возачке дозволе за време од 6 месеци од дана уласка у Србију.

Када управља моторним возилом, односно скупом возила, возач мора код себе да има возачку или пробну возачку дозволу и на захтев овлашћеног лица је дужан да је дâ на увид.

Приликом управљања возилом на путу возач је дужан да користи помагала која су уписана у возачку, односно пробну дозволу.

9.2.2 Услови за издавање возачке дозволе

Возачка дозвола ће се издати лицу:

- које испуњава старосне и здравствене услове;
- које живи или има привремени боравак дуже од 6 месеци у Србији;
- које је положило возачки испит и испит из прве помоћи и
- коме није забрањено управљање моторним возилом, односно скупом возила.

9.2.3 Старосни услови за добијање возачке дозволе

(Питања: Возачи од 31. до 46.)

Возачку дозволу може добити лице које је навршило:

- 15 година за категорију М,
- 16 година за категорију F,
- 16 година за категорије АМ и А1,
- 18 година за категорију А2,
- 18 година за категорије В, В1 и ВЕ,
- 18 година за категорије С1 и С1Е,
- 21 годину за категорије С, СЕ, D1, D1Е,
- 24 године за категорије D и DE,
- 24 године за категорију А, осим за лица која возачку дозволу за категорију А2 поседују најмање две године.

9.2.4 Здравствени услови за добијање возачке дозволе

(Питања: Возачи од 47. до 78.)

Здравствена способност за возача моторних возила, односно скупова возила, инструктора вожње и возаче трамваја, утврђује се лекарским прегледом који може да врши правно лице које испуњава прописане услове и добије овлашћење министарства надлежног за послове здравља да може обављати здравствене прегледе возача.

Здравствена способност се доказује лекарским уверењем.

Лекарско уверење мора да има кандидат за возача у време практичне обуке, када полаже практични део возачког испита и при подношењу захтева за издавање возачке или пробне возачке дозволе.

Лекарском прегледу морају да се подвргавају сваке три године возачи којима је то основно занимање.

На контролни здравствени преглед упутиће се возач за кога се по сумња да због психофизичких недостатака и сметњи није у стању безбедно да управља возилом.

Возач се мора у одређеном року подвргнути овом прегледу, а у супротном ће му се одузети возачка дозвола.

9.3 ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ

9.3.1 Возачке дозволе за категорије моторних возила

Уверење о положеном возачком испиту је услов за добијање возачке дозволе.

Возачки испит се полаже за поједине категорије моторних возила и скупова возила.

Возачке дозволе се издају за поједине категорије и то:

- АМ
 - мопеди,
 - лаки трицикли или
 - лаки четвороцикли
- А1
 - мотоцикли
 - снага није већа од 125ccm (≤ 125)
 - снаге до 11 kW (< 11)
 - однос снаге и масе није већи од 0,1 kW/kg ($\leq 0,1$)
 - тешки трицикли
 - снага не прелази 15 kW (≤ 15)

- A2
 - мотоцикли
 - снага не прелази 35 kW (≤ 35)
 - однос снаге и масе није већи од 0,2 kW/kg ($\leq 0,2$)
- A
 - мотоцикли
 - снаге преко 15 kW (>15)
 - тешки трицикли
 - снаге преко 15 kW (>15)
- B1
 - тешки четвороцикл
- B
 - моторна возила осим A, A1, A2, AM, F и M
 - највећа дозвољена маса није већа од 3.500 kg (≤ 3.500)
 - седиште за возача и
 - која немају више од 8 седишта (≤ 8)
- BE
 - скуп возила чије је вучно возило категорије B
 - највећа дозвољена маса прикључног возила већа од 750 kg, а није већа од 3.500 kg ($>750 \leq 3.500$)
- C1
 - моторна возила осим A, A1, A2, AM, F, M, B, D и D1 категорије
 - највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg, а није већа од 7.500 kg ($>3.500 \leq 7.500$)
- C1E
 - скуп возила чије је вучно возило категорије C1
 - највећа дозвољена маса прикључног возила већа од 750 kg (>750)
 - највећа дозвољена маса скупа не прелази 12.000 kg (≤ 12.000)
 - скуп возила чије је вучно возило категорије B
 - највећа дозвољена маса прикључног возила већа од 3.500 kg (>3.500)
 - највећа дозвољена маса скупа не прелази 12.000 kg (≤ 12.000)
- C
 - моторна возила осим A, A1, A2, AM, F, M, B, D и D1 категорије
 - највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg (>3.500).

- CE
 - скуп возила чије је вучно возило категорије C
 - највећа дозвољена маса прикључног возила већа од 750 kg (>750)
- D1
 - моторна возила за превоз лица
 - седиште за возача
 - више од 8, али не више од 16 седишта ($>8 \leq 16$)
 - максимална дужина не прелази 8 метара (≤ 8)
- D1E
 - скуп возила чије је вучно возило категорије D1
 - највећа дозвољена маса прикључног возила већа од 750 kg (>750)
- D
 - моторна возила за превоз лица
 - седиште за возача
 - више од 8 седишта (>8)
- DE
 - скуп возила чије је вучно возило категорије D
 - највећа дозвољена маса прикључног возила већа од 750 kg (>750)
- F
 - трактори са или без прикључних возила и
 - радне машине
- M
 - мотокултиватори

Возачку дозволу за категорије BE могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорију B.

Возачку дозволу за категорију C1E могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије C1.

Возачку дозволу за категорију CE могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије C.

Возачку дозволу за категорију D1E могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије D1.

Возачку дозволу за категорију DE могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије D.

Возачку дозволу за категорије С и С1 могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије В.

Возачку дозволу за категорију D могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије С најмање две године.

Возачку дозволу за категорију D1 могу добити само они возачи који већ имају возачку дозволу за категорије С1 најмање две године.

Возач возила категорије С1Е, СЕ, D1Е или DE може да управља скупом возила категорије ВЕ.

Возач возила категорије СЕ може да управља скупом возила категорије DE, уколико има категорију D.

Возач возила категорије СЕ може да управља скупом возила категорије С1Е, односно возач категорије DE категоријом D1Е.

Возач возила В категорије има право да управља и лаким трициклима и лаким четвороциклима, тешким трициклима чија снага мотора није већа од 15 kW и тешким четвороциклима, као и тешким трициклима чија снага мотора је већа од 15 kW када напуни 21 годину.

Возач возила В1 категорије има право да управља и лаким трициклима, тешким трициклима чија снага мотора није већа од 15 kW, лаким и тешким четвороциклима.

Трактором и радном машином може управљати само возач који има возачку дозволу за возила категорије F.

Возач возила категорије А2 може да управља возилом категорије А1.

Возач возила категорије А може да управља возилом категорије А1, А2 и АМ, возач возила категорије С може да управља возилом С1 категорије, возач возила категорије В може да управља возилом В1 категорије и возач возила категорије D може да управља возилом D1 категорије.

Возачи категорија В, С, С1, D и D1 могу да управљају тим возилима и када им је придодато прикључно возило чија највећа дозвољена маса није већа од 750 kg.

Мотокултиватором може управљати возач који има возачку дозволу за управљање возилом било које категорије.

9.3.2 Забране управљања возилом

(Питања: Возачи од 13. до 16. и 85. и 86.)

Возач не сме да управља возилом у саобраћају на путу:

- у време када му тече рок забране управљања;
- када је искључен из саобраћаја,

- када је психофизички неспособан;
- када је под дејством алкохола или психоактивних средстава.

Возач не сме у исто време користити две возачке дозволе издате од стране две државе.

Возач не сме користити возачку дозволу чији је нестанак пријавио надлежном органу.

9.3.3 Поступак издавања возачке дозволе

(Питања: Возачи 12, 17. и 20.)

Возачку дозволу и пробну возачку дозволу издаје територијално надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова на чијем подручју лице коме се издаје дозвола има пребивалиште, а лицу које због запослења, студирања или других оправданих разлога борави ван места пребивалишта дуже од три месеца, као и странцу коме је одобрен привремен боравак дужи од три месеца, може издати надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова на чијем подручју лице има боравиште.

Уз захтев за издавање возачке дозволе, односно пробне возачке дозволе, стављају се на увид или прилажу одговарајућа документа и докази о испуњености прописаних услова, и то:

- уверење о здравственој способности за управљање моторним возилима и скуповима возила оне категорије за које се захтева издавање возачке дозволе, односно пробне возачке дозволе које није старије од шест месеци;
- уверење о положеном возачком испиту за управљање моторним возилима и скуповима возила оне категорије за коју се захтева издавање возачке дозволе, односно пробне возачке дозволе или важећу инострану возачку дозволу ако се подноси захтев за замену иностране возачке дозволе за возачку дозволу Републике Србије;
- потврда о положеном испиту из прве помоћи, осим када се подноси захтев за издавање дозволе за управљање возилима F и M категорије;
- доказ о уплати прописане административне таксе, накнаде за образац и трошкове издавања возачке дозволе, односно пробне возачке дозволе;
- лична карта или лична карта за странца на увид;

- путна исправа за странца;
- доказ о пријави боравка, односно о одобреном боравку дужем од три месеца.

Сва документа и сви докази стављају се на увид или прилажу у оригиналу, осим доказа који су органу доступни у електронском облику.

Возачка дозвола уручује се подносиоцу захтева у просторијама територијално надлежне организационе јединице Министарства унутрашњих послова.

Возачу коме је издата возачка дозвола за управљање моторним возилом издаће се на његов захтев међународна возачка дозвола.

Међународна возачка дозвола издата у Републици Србији не сме се користити за управљање моторним возилима на територији Републике Србије.

Када истекне важност возачке дозволе њена важност се продужава захтевом који се подноси најраније 30 дана пре истека важности уз прилагање:

- једне фотографије димензија 50x50 mm у црно-белој или колор техници, која верно и без прикривања приказује лице подносиоца захтева, која није ретуширана, није израђена на аутомату за фотографисање и није старија од шест месеци;
- доказ о уплати прописане административне таксе и трошкова за образац и израду возачке дозволе.

Ако је возач старији од 65 година живота или је возачка дозвола издата са краћим роком важења на основу налаза и мишљења у уверењу о здравственој способности возача, уз захтев за издавање возачке дозволе због истека важења раније возачке дозволе прилаже се и уверење о здравственој способности за управљање моторним возилима и скуповима возила.

Возач моторног возила има рок од 30 дана да пријави промену пребивалишта органу унутрашњих послова на територији новог пребивалишта.

9.3.4 Одузимање возачке дозволе

(Питања: Возачи 19, 26, 28, 29, 30. и 33.)

Територијално надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова, која возача води у евиденцији, одузеће возачку дозволу возачу који возилом не управља савесно и на прописан начин.

Сматра се да возач не управља возилом савесно и на прописан начин ако је испуњен најмање један од услова:

- има 18 или више казних поена (са пробном дозволом 9 поена);
- уколико је правноснажном пресудом осуђен за кривично дело против безбедности јавног саобраћаја, које за последицу има смрт лица;
- уколико је више од једном у року од пет година правноснажно осуђен за кривично дело против безбедности јавног саобраћаја, које за последицу има тешке телесне повреде другог лица;
- уколико је више од једном у року од три године правноснажно осуђен за кривично дело против безбедности јавног саобраћаја, које за последицу има телесне повреде другог лица или имовинску штету.

9.3.5 Возачи јавног превоза

Возач моторног возила, односно скупа возила коме је управљање возилом основно занимање, односно који обавља јавни превоз, да би обављао послове тог занимања мора поседовати лиценцу за обављање послова професионалног возача (сертификат о професионалној компетентности /Certificate of Professional Competence – CPC/, у даљем тексту CPC). Ово се односи на возаче који управљају возилима категорија C, C1, D, D1, CE, C1E, DE и D1E.

Лиценца може бити национална, која важи за територију Републике Србије и међународна, која важи у међународном превозу.

Лиценца има рок важења од пет година.

Возач мора да заврши обуку за стицање лиценце за обављање послова професионалног возача (CPC).

После завршене обуке возач мора да полаже стручни испит за стицање лиценце.

Уверење о положеном стручном испиту је основ за добијање лиценце.

9.3.6 Возачи трамваја

Трамвајем може управљати возач који има возачку дозволу за управљање моторним возилом В категорије и посебну дозволу за управљање трамвајем коју издаје Агенција за безбедност саобраћаја.

Возач В категорије мора завршити посебну обуку за возача трамваја и положити испит.

Дозволу за управљање трамвајем може стећи лице које је навршило 21 годину живота, положило испит за управљање трамвајем, као и да му одлуком надлежног органа није изречена мера забране управљања моторним возилом.

Трамвајем не сме управљати возач трамваја коме је изречена заштитна мера забрана управљања моторним возилом, односно мера безбедности забране управљања моторним возилом, у време док та мера траје.

9.3.7 Возачи туристичког воза

Туристички воз је скуп возила намењен за превоз путника у туристичким центрима путањама коју је одредио надлежни орган јединице локалне самоуправе и чија највећа конструктивна брзина кретања не прелази 25 km на час.

Туристичким возом сме управљати само возач који има возачку дозволу најмање ВЕ категорије и посебну дозволу за управљање коју издаје Агенција за безбедност саобраћаја. Посебна дозвола се издаје са роком важења од 5 година.

9.4 ПРОБНА ВОЗАЧКА ДОЗВОЛА

9.4.1 Појам и значај

(Питања: Возачи 2, 3, 4. и 11.)

Суочени са чињеницом да возачи који су тек положили возачки испит за моторна возила В категорије учествују у великом проценту као изазивачи саобраћајних незгода и поучени искуством земаља ЕУ, законодавац је одлучио да овим возачима пропише посебан режим у управљању моторним возилом.

Лицу које испуњава све услове за управљање возилом В категорије, а није навршило 18 година живота, издаће се пробна возачка дозвола кад наврши 17 година живота, са роком важења од једне године.

Пробна возачка дозвола се издаје на захтев лица које је први пут положило возачки испит за управљање моторним возилима В категорије.

Рок важења пробне возачке дозволе је годину дана.

Пробна возачка дозвола се може користити само у Републици Србији.

9.4.2 Услови за управљање возилом

(Питања: Возачи од 5. до 10.)

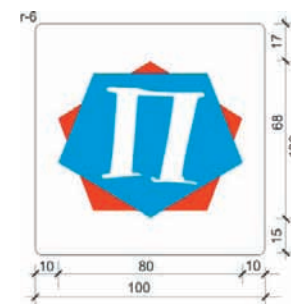
Возачи са пробном возачком дозволом не смеју:

- управљати моторним возилом од 23 до 5 часова;
- користити телефон и друга средства за комуникацију док возе;
- управљати брзином већом од 90% дозвољене брзине.

Возачи са пробном возачком дозволом који немају 18 година, до 18. године морају имати надзор лица у возилу које има возачку дозволу В категорије у трајању од најмање 5 година.

Лице које врши надзор дужно је да се стара да возач возилом управља у складу са прописима и на безбедан начин.

Моторно возило којим управља лице са пробном возачком дозволом мора да буде обележено посебном „П” ознаком постављеном на предњем и задњем десном горњем делу стакла.

9.5 ОСПОСОБЉАВАЊЕ КАНДИДАТА ЗА ВОЗАЧЕ

9.5.1 Опште одредбе

Оспособљавање кандидата за возаче је делатност од општег интереса, која има за циљ да кандидат за возача стекне теоријска и практична знања и вештине потребне за самостално и безбедно управљање возилом у саобраћају на путу.

Оспособљавање кандидата за возаче се састоји од: теоријске обуке, практичне обуке у управљању возилом и возачког испита.

Лице коме је изречена заштитна мера, односно мера безбедности забране управљања моторним возилом, не може започети нити вршити обуку и полагање возачког испита за време забране.

9.5.2 Теоријска обука

Теоријска обука у управљању возилом се остварује по прописаном програму обуке.

Теоријска обука управљања возилом мора да има садржаје који ће омогућити да кандидат након завршетка оспособљавања стекне потребна знања и вештине за самостално и безбедно управљање возилом у саобраћају на путу.

9.5.3 Практична обука

(Питања: Возачи 36.)

Практична обука обухвата овладавање вештинама у управљању возилом у саобраћају на путу у погледу:

- провере и припреме возила за безбедно учествовање у саобраћају на путу;
- употребе команди и уређаја возила;
- извођења прописаних радњи возилом на уређеном полигону;
- извођења радњи возилом у саобраћају на путу из члана 214. став 1. тачка 11) овог закона;
- управљања возилом у саобраћају на путу у насељу, у условима слабог, средњег и јаког интензитета саобраћаја;
- управљања возилом у саобраћају на путу ван насеља у условима слабог, средњег и јаког интензитета саобраћаја;
- управљања возилом на путу у насељу и ван насеља у ноћним условима;

- увежбавања радњи возилом и поступање возача у различитим саобраћајним ситуацијама;
- развијања односа поверења и поштовања према другим учесницима у саобраћају, стицања навике помагања другим учесницима у саобраћају и предузимања мера да не дође до саобраћајне незгоде.

Са практичном обуком кандидата за возаче може се отпочети тек након што кандидат за возача положи теоријски део испита и добије потврду о положеном теоријском делу испита.

Кандидат за возача који врши практични део обуке сме управљати возилом оне категорије за коју се обучава само под надзором инструктора вожње и када код себе има важеће лекарско уверење и личну карту.

Изузетно, кандидат за возача може управљати без надзора инструктора вожње возилима категорије АМ, А1, А2, А, В1 и F, осим приликом обављања почетне практичне обуке на уређеном полигону.

Правно лице, ауто-школа, издаје потврде о завршеној теоријској и практичној обуци и потврде о броју сати теоријске и практичне обуке које је имао кандидат у случају престанка оспособљавања у том правном лицу.

Потврде се морају издати након завршене теоријске и практичне обуке, односно у случају прекида наведених обука, у року од три дана од дана подношења захтева.

9.5.4 Возачки испит

На возачком испиту се утврђује да ли је кандидат стекао теоријска и практична знања и вештине потребне за самостално и безбедно управљање возилом у саобраћају на путу.

Возачки испит се полаже пред испитном комисијом која се састоји од два члана, од којих је један испитивач полицијски службеник, а други је испитивач из правног лица.

Возачки испит се састоји из две целине: теоријског испита и практичног испита.

Теоријски испит се полаже путем теста. Испитна питања за теоријски испит су јавна. Комбинација испитних питања садржана у тесту је службена тајна.

Теоријском испиту може приступити кандидат за возача којем је издата потврда о завршеној теоријској обуци за возача одређене категорије.

О положеном теоријском испиту правно лице, ауто-школа, издаје потврду најкасније у року од три дана од дана када је кандидат за возача положио теоријски испит.

Практични испит се полаже из управљања возилом на уређеном полигону и у саобраћају на јавном путу и том приликом се утврђује да ли кандидат за возача има знања, вештину и поступања за самостално и безбедно управљање возилом.

Практичном испиту може да приступи кандидат за возача:

- који је здравствено способан за возача одређене категорије;
- који испуњава старосни услов за стицање права управљања возилом одговарајуће категорије;
- коме је издата потврда о положеном теоријском испиту при чему од дана полагања теоријског испита не сме проћи више од једне године;
- коме је издата потврда о завршеној практичној обуци одговарајуће категорије;
- коме је издата потврда о положеном испиту из прве помоћи.

Кандидату за возача који је положио возачки испит, правно лице, ауто-школа, издаје уверење у року од три дана од дана када је положио возачки испит.